

РОЗДІЛ І

Казими́ра з Блискучо́ї Мли

«Привиди досі тут». Слова зависли в повітрі, ніби мерехтливі духи, холодні застережливі шепоти, але я не злякалася.

Я вже знала.

Привиди ніколи не зникають. Вони несподівано кличуть тебе, хапають за руки й тягнуть на стежки, що нікуди не ведуть. *Тобі туди*. Я навчилася здебільшого не зважати на них.

Ми їхали через долину Вартових, а руїни Прадавніх нагорі проводжали нас поглядами. Мій кінь сторожко нашорошував вуха й глухо пирхав. Він також знав. Я погладила його по шиї, щоб заспокоїти. Від Великої битви минуло шість років, але шрами досі були помітні: порослі травною перекинуті вози; розкидані кістки, вириті з могил голодними звірами; витончені, вибілені ребра брезалотів — на них сиділи птахи, і тому ці ребра здавалися величезними, до неба, клітками.

Я відчувала, як привиди шугають навколо, спостережливі, допитливі. Один із них провів холодним пальцем по моїй щоці, а тоді притиснув пучку до губ, застерігаючи: «Тс-с-с, Казі, не кажи ні слова».

Натія безстрашно вела нас глибше в долину. Ми обмацували поглядами скелясті кручі й румовище війни, яке вже роз-

кладалося, — земля, час і забуття поволі поглинали його, як терпляча змія незграбно ковтає товстого зайця. Невдовзі всі ці руїни опиняться в череві землі. Хто їх пам'ятатиме?

На півшляху, де долина вужчала, Натія зупинилася і, вислизнувши із сідла, витягнула з торби складену білу тканину. Рен також спішилася — її тонкі ноги злетіли на землю нечутно, ніби пташки. Сінове завагалася, невпевнено дивлячись на мене. Вона була найсильнішою з нас, але її круті стегна не зрушили із сідла. Їй не подобалися розмови про привидів, навіть у яскравому сонячному світлі. Надто часто вони приходили до неї в сні. Я кивнула, щоб підбадьорити її, і ми обидві зіскочили з коней та підійшли до інших. Натія затрималася на широкому зеленому горбку, ніби знала, що лежить під плетеним покривалом трави. Механічно потерла тканину тонкими брунатними пальцями. Це тривало кілька секунд, проте здалося нам вічністю. Натії було дев'ятнадцять — лише на два роки більше, ніж нам, але раптом виникло враження, що вона значно старша. Злегка похитавши головою, дівчина підійшла до купи розкиданого каміння. Тоді заходилася підбирати камінці, що попадали, і складати їх до купи на скромному пам'ятнику.

— Хто це був? — запитала я.

Натія на мить міцно стиснула губи, а тоді мовила:

— Його звали Джеб. Тіло спалили на поховальному вогнищі, бо так роблять далбрекці, але тут я закопала трохи його речей.

«Бо так роблять кочівники», — подумала я, однак нічого не сказала. Натія мало розповідала про себе до того, як стала вендійкою та рагтанкою, але і я про своє колишнє життя не розводилася. Деякі речі ліпше залишити в минулому. Рен і Сінове ніяково переступали з ноги на ногу, витоптуючи чобітьми

невеличкі кола на траві. Натія не любила виказувати почуттів, хай навіть і так спокійно, а особливо, якщо це вибивало її з ретельно розробленого графіка. Однак зараз вона навмисно ба-рилася. Та й слова, які вона промовила, коли ми в'їздили в до-лину, не поспішали зникати. *Привиди досі тут.*

— Це був хтось особливий? — запитала я.

Натія кивнула.

— Вони всі були виняткові. Але Джеб багато чого навчив мене. Того, що допомогло мені вижити. — Вона обернулася, пильно дивлячись на нас. — Того, чого я навчила всіх вас. *Сподіваюся.*

Її погляд пом'якшав, а на вилиці під темними очима впала тінь від густих чорних вій. Вона розглядала нас трьох, як бу-валий генерал розглядає своїх різношерстих солдатів. Таки-ми ми, мабуть, і були в певному сенсі. Ми були наймолодши-ми з рагтанів, але *ми були рагтанами.* Це щось та значило. Ба більше, це багато значило. Ми були елітною гвардією ко-ролеви. Якщо ми дослужилися до таких висот, то це тому, що не були безмозкими тюхтійками. Принаймні здебільшого. Ми були тренуваними й талановитими. На мені погляд Натії за-тримався найдовше. У цій місії я була проводиркою, відпові-дальною за не те що правильні, *ідеальні* рішення. Це означа-ло, що треба було не лише досягти успіху, а й зберегти всім життя.

— Усе буде добре, — пообіцяла я.

— Добре, — підтвердила Рен, нетерпляче здувши темне ку-черяве пасмо з чола. Вона хотіла рухатися далі. Очікування здавалося нам усім нескінченним.

Сінове схвильовано перебирала пальцями одну зі своїх дов-гих кісок.

— Дуже добре. Ми...

— Я знаю, — перервала її Натія, бо наче відчувала, що по-яснення будуть довгими. — Добре. І пам'ятайте: спершу по-будьте трохи в поселенні. Паща Пекла буде потім. Просто ставте запитання. Збирайте інформацію. Дістаньте все необ-хідне. Не висовуйтеся, аж поки все буде готово.

Рен пирхнула. Не висовуватися, безперечно, було однією з моїх фішок, але не цього разу. Для різноманіття я постави-ла собі за мету потрапити в халепу.

Напружену розмову перервав галоп.

— Натіе!

Ми повернулися в бік Ебена, чий кінь збивав копитами м'я-кі жмутки трави. Очі Сінове засяяли, ніби на неї з-за хмарки визирнуло сонце. Ебен став кружляти довкола, не зводячи по-гляду з Натії.

— Гріз бурчить. Хоче їхати.

— Іду, — відказала Натія та струсила тканину, яку тримала в руках. То була сорочка. Дуже гарна сорочка. Дівчина при-тулила м'яку тканину до щоки, а потім поклала на кам'яний пам'ятник.

— Круваський льон, Джебе, — прошепотіла вона. — Най-тонший.

У гирлі долини Натія зупинилась і востаннє озирнулася.

— Запам'ятайте, — сказала вона. — Двадцять тисяч. Саме скільки померло тут за один день. Вендійці, морріганці й дал-брекці. Я не знала їх усіх, але кожного хтось знав. Хтось, хто привіз би їм польову квітку, якби міг.

Або сорочку з круваського льону.

Тепер я зрозуміла, навіщо Натія привела нас сюди. Так на-казала королева. *«Подивіться. Не кваптеся, роздивіться все*

добре та пригадайте ті втрачені життя. Реальних людей, яких хтось любив. Перш ніж братися до завдання, яке я вам доручила, погляньте на цю пустку та пригадайте, що вони зробили. Це може трапитися знову. Знайте, що на кону. Зрештою дракони прокидаються й вилазять зі своїх темних лігвищ».

Я бачила цю потребу в очах королеви. Чула в її голосі. І йшлося не лише про минуле. Вона боялася за майбутнє. Щось назрівало, і вона хотіла будь-що зупинити це.

Я оглянула долину. На відстані кістки й вози зливалися в тихе море зелені, яке приховувало правду.

Ніщо не є цілком тим, чим здається.

Те, що Грізові кортіло їхати, нас не дивувало. Він любив рано ставати табором і рано зриватися з місця, інколи навіть іще до світанку, наче це означало певним чином перемогти сонце. Коли ми повернулися, його кінь був уже готовий, а табірне вогнище загашене. Він нетерпляче спостерігав, як ми пакуємо спальні мішки й сумки.

За годину наші шляхи мали розійтися. Гріз прямував до Сівіки, що в Моррігані. Королева мала новини, якими хотіла поділитися з братом, королем, і нікому не могла їх довірити, навіть валспрі, що їх використовувала для інших повідомлень. На валспрі могли напасти інші птахи, їх могли підстрелити, а повідомлення перехопити. Тимчасом Гріза ніщо не здатне було спинити, хіба що коротка зупинка в Терравіні, заради якої він, певне, і поспішав. Сінове подобалося дражнити його, мовляв, у нього там любка. Це завжди викликало в нього бурхливі заперечення. Гріз був рагтаном старої школи, але тепер рагтани вже не були елітною, скутою жорсткими правилами

десяткою, як раніше. Тепер нас стало двадцятєро. Відколи до влади прийшла королева, чимало змінилося, зокрема і я.

Коли я почала складати намет, Гріз підійшов і став за моєю спиною. Я єдина використовувала намет. Він був маленький. Багато місця не займав. Уперше побачивши його в мене на одній місії в південній провінції, Гріз був не в захваті. «Ми не використовуємо наметів», — гидливо сказав він. Пам'ятаю, як мені стало соромно. Упродовж наступних тижнів я перетворила те приниження на переконання. Слабкість перетворює людину на мішень, а я давно пообіцяла собі більше ніколи не ставати мішенню. Я глибоко сховала свій сором під старанно виробленою бронею. Вона не пропускала образ.

Від постаті Гріза на мене падала здоровенна тїнь.

— Не схвалюєш моєї техніки складання наметів? — запитала я.

Він мовчав.

Повернувшись, глянула на нього.

— У чому річ, Грізе? — гиркнула я.

Він потер щетину на підборідді.

— Між цим місцем і Пащею Пекла великий відтинок відкритого простору. Порожньої, пласкої землі.

— До чого ведеш?

— Тобі буде... нормально?

Я випросталася, пхнувши Гріза складеним наметом у живіт. Він забрав його в мене.

— У мене все під контролем, Грізе. Розслабся.

Він непевно кивнув головою.

— Головне питання в тому, — додала я, витримавши ефектну паузу, — чи все під контролем у тебе?

Він вирячився на мене, запитально здійняв брови, а тоді насупився, мацаючи свій бік.

Я всміхнулась і повернула йому короткий кинджал.
Його насуплене обличчя мимохить розпливлося в усмішці,
і він вставив кинджал у порожні піхви.

— Тримайся за вітром, Десятко.

Десятка — моє важко заслужене прізвисько. Так він визна-
вав, що довіряє мені. Я поворушила пальцями на знак подя-
ки.

Нікому, особливо Грізові, ніколи не забути, як я заробила
це прізвисько.

— Ти маєш на увазі проти вітру, так? — гукнув Ебен.

Я зиркнула на нього. Нікому, особливо Ебеніві, ніколи не
забути, що я стала рагтанкою того дня, коли плюнула в об-
личчя королеві.

РОЗДІЛ 2

Казі

Я помітила королеву, коли вона гуляла вузькими, брудни-
ми вуличками Блискучої Мли. Я не збиралася такого ро-
бити, але ж навіть незаплановані події можуть затягнути нас
на стежки, на які ми ніколи не очікували повернути, зміню-
ючи наші долі й те, що нас визначає. Казиміра: сирота, непри-
мітне вуличне щурятко, дівчина, яка кинула виклик королеві,
рагтанка.

Якось життя вже штовхнуло мене на одну таку стежку —
коли мені було шість. А того дня, коли я плюнула в обличчя
новій королеві, кинуло мене котитись іншою. Та мить визна-
чила не лише моє майбутнє: неочікувана реакція королеви —
усмішка — визначила й усе її правління. Її меч висів наготові,
у піхвах на боку. Юрба, затамувавши дух, чекала, що станеть-
ся. Усі знали, що сталося б *раніше*. Якби то був комізар, я б
уже лежала на землі з відтятою головою. Її усмішка налякала
мене більше, ніж якби вона витягла меча. Тієї миті я чітко зро-
зуміла, що стара Венда, у якій я вміла орієнтуватися, зникла
й більше ніколи не повернеться. І ненависть до нової прави-
тельки спалахнула в мені.

Дізнавшись, що я не маю родини, яка за мене відповіда-
ла б, королева наказала варті відвести мене до Санктум-голу.